

Entrepreneurial Ecosystem Index 2020

Een kwantitatieve vergelijking van regionale ecosystemen voor ondernemerschap

Auteurs:

Elmar Cloosterman MSc (elmar.cloosterman@birch.nl)

Prof. dr. Erik Stam (e.stam@uu.nl)

Samenvatting

Delft wederom beste regio voor ondernemerschap; Groningen grootste stijger in top 10

De EE Index

De Entrepreneurial Ecosystem Index (EE Index) rangschikt de kwaliteit van 40 regionale ecosystemen voor ondernemerschap in Nederland. Hiermee bouwt het voort op het in 2018 uitgevoerde soortgelijke onderzoek.¹ De EE Index van dit jaar laat zien dat de stadregio Delft weer de beste regio voor ondernemerschap in Nederland is. Andere regio's met een sterke voedingsbodem voor ondernemerschap zijn Zuidoost-Noord-Brabant, Groot-Amsterdam en Agglomeratie Leiden en Bollenstreek. Stadsregio Overig-Groningen (met daarin de stad Groningen) is sinds de het onderzoek in 2018 het meest gestegen binnen de top 10.

Het ecosysteem voor ondernemerschap

De basis voor dit onderzoek is de *Entrepreneurial Ecosystem*-benadering (zie p. 3). Binnen deze benadering wordt de economie gezien als een dynamisch netwerk. Ondernemerschap is het proces waarbij individuen kansen zien en nieuwe waarde genereren. Of hen dit lukt is afhankelijk van de kracht van het 'ecosysteem.' Dat ecosysteem voor ondernemerschap bestaat uit tien elementen (zie p. 6). In dit rapport hebben we gemeten hoe sterk deze tien elementen aanwezig waren in de 40 stadregio's. En ze gerangschikt op meeste aanwezigheid van elementen tot minste.

Inzichten voor beleid

Deze methodologie en de data die daaruit voortkomt, leveren nieuwe inzichten op voor beleid. Zo kunnen per regio specifieke verbeterpunten worden aangewezen om de voedingsbodem voor ondernemerschap te versterken. Hiermee draagt het bij om Nederlandse regio's ondernemender en welvarender te maken.

EE index ranglijst: stadregio's naar sterkte van ecosysteem voor ondernemerschap; 2020

1. (-) Delft en Westland	21. (↓4) West-Noord-Brabant
2. (-) Zuidoost-Noord-Brabant	22. (↑11) Zaanstreek
3. (↑2) Groot-Amsterdam	23. (↑7) Noord-Limburg
4. (-) Aggl. Leiden en Bollenstreek	24. (↑3) Flevoland
5. (↑5) Overig Groningen	25. (↓9) Zuidoost-Zuid-Holland
6. (↓3) Aggl. 's-Gravenhage	26. (-) Noord-Drenthe
7. (↑2) Arnhem/Nijmegen	27. (↑9) Delfzijl en omgeving
8. (↓1) Utrecht	28. (↓8) Zuidwest-Friesland
9. (↑2) Agglomeratie Haarlem	29. (↓4) Achterhoek
10. (↓2) Twente	30. (↓8) Oost-Zuid-Holland
11. (↑7) Zuid-Limburg	31. (↓12) Overig Zeeland
12. (↓6) Veluwe	32. (↑2) Zuidwest-Gelderland
13. (↓1) Het Gooi en Vechtstreek	33. (↓4) Noord-Overijssel
14. (↑10) Zuidwest-Overijssel	34. (↑3) Zuidoost-Friesland
15. (-) Groot-Rijnmond	35. (-) Midden-Limburg
16. (↑5) IJmond	36. (↓5) Zeeuwsch-Vlaanderen
17. (↓3) Noordoost-Noord-Brabant	37. (↑1) Noord-Friesland
18. (↑10) Alkmaar en omgeving	38. (↑2) Zuidwest-Drenthe
19. (↑4) Midden-Noord-Brabant	39. (-) Oost-Groningen
20. (↓7) Kop van Noord-Holland	40. (↓8) Zuidoost-Drenthe

Noot: tussen haakjes zijn verschuivingen op de ranglijst ten opzichte van de meting van 2018 weergegeven.

Ecosystemen voor Ondernemerschap

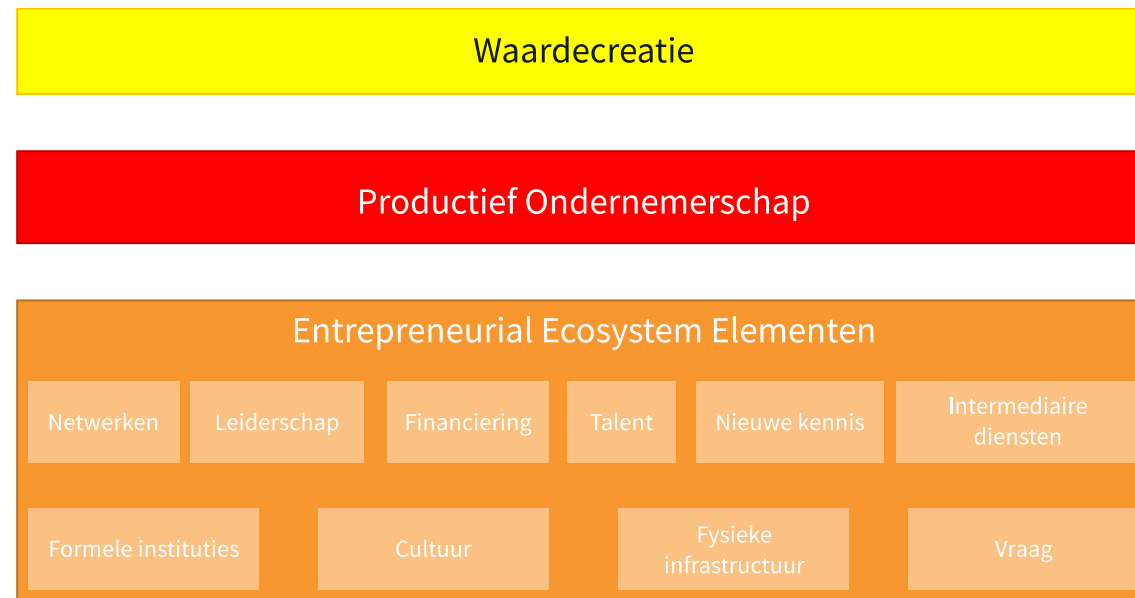
De Entrepreneurial Ecosystem-benadering

Binnen de *Entrepreneurial Ecosystem*-benadering wordt de economie gezien als een dynamisch netwerk van actoren en factoren. Hierbij wordt ondernemerschap gezien als het proces waarbij individuen kansen identificeren en realiseren om nieuwe waarde te genereren. Het 'ecosysteem' is een concept dat de onderlinge afhankelijkheid van de actoren benadrukt. Het focust op de rol van de context in het mogelijk maken van ondernemerschap. Ondernemerschap komt voort uit het ecosysteem én ondernemers zijn sleutelpersonen binnen het ecosysteem. Ondernemers hebben binnen het ecosysteem te maken met een (vaak lokale) middelen en actoren, die de kans op ondernemerschap versterken.

De systeemelementen

Ecosystemen voor ondernemerschap worden opgebouwd uit een verzameling randvoorwaarden en systeemelementen. Hierin zijn opgenomen: sociale condities (**formele instituties** en **cultuur**), **fysieke condities** en **marktvraag**. Deze elementen beïnvloeden sociale interactie. De systeemelementen worden gezien als het hart van het ecosysteem: netwerken, leiderschap, financiering, talent, nieuwe kennis en intermediaire diensten. De aanwezigheid en interactie tussen deze elementen zijn cruciaal voor het succes van het ecosysteem. **Gedegen netwerken** zorgen voor verspreiding van kennis, arbeid en kapitaal. **Leiderschap** geeft richting aan het ecosysteem. **De toegang tot financiering** is cruciaal voor het ontstaan van innovatieve projecten van middellange tijd. Daarnaast is de aanwezigheid van voldoende (goed opgeleid) **talent** belangrijk voor het succes van het ecosysteem. Ook de mate van **kennis**, bijvoorbeeld in de vorm van (publieke) R&D, is van belang. Tot slot bepaalt de hoeveelheid **intermediaire diensten** in het ecosysteem de barrières die nieuw opgezette projecten ervaren. Hoe meer intermediaire diensten in het ecosysteem, hoe minder barrières er zijn en hoe minder tijd het kost om innovaties te realiseren en te verspreiden.

Schematische weergave van alle relevante variabelen in een ecosysteem voor ondernemerschap

Ecosystemen voor Ondernemerschap

Krachtige ecosystemen versterken zichzelf

Als de tien elementen van een entrepreneurial ecosystem goed op elkaar aansluiten stimuleert dit productief ondernemerschap: die meerwaarde genereert voor de economie en maatschappij als geheel.

Een sterk ecosysteem voedt zichzelf

Het productieve ondernemerschap voedt op haar beurt ook weer de tien elementen. Zo dragen productieve ondernemers bij aan de groei van kennis, leiderschap en netwerken. Dankzij hen groeit ook waardecreatie in de vorm van productiviteit, inkomen, werkgelegenheid en welzijn. Deze waardecreatie vloeit dan weer terug naar de verschillende elementen van het ecosysteem. Oftewel, een goed functionerend ecosysteem voor ondernemerschap zorgt niet alleen voor grotere (economische) welvaart, maar kan ook een zelfversterkend mechanisme vormen voor de ontwikkeling van ecosystemen.

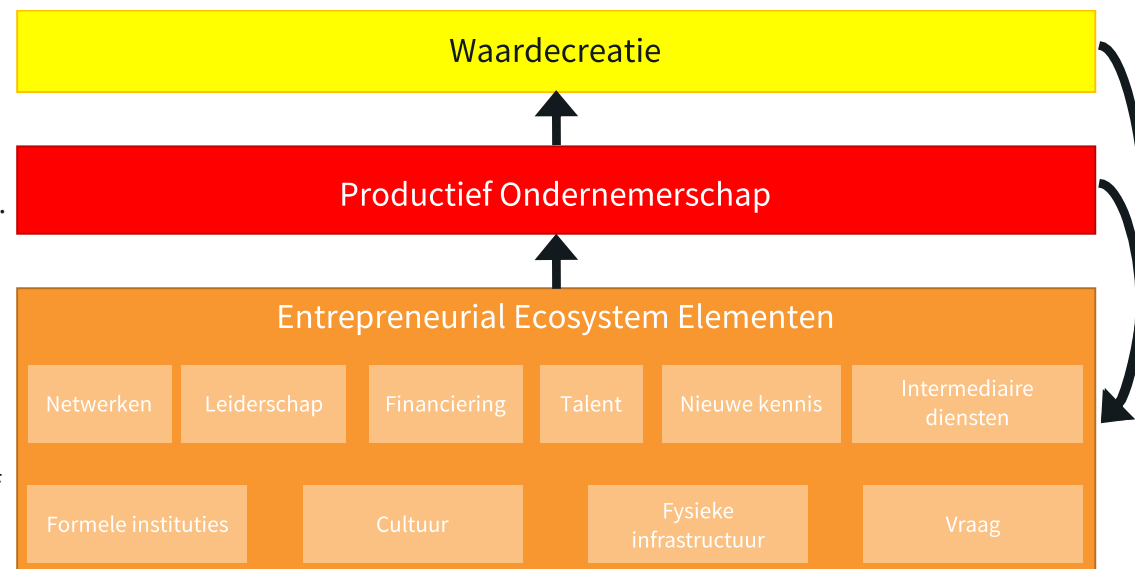
Personen, netwerken én instituties centraal

De *entrepreneurial ecosystem*-benadering wijkt af van het klassiek economische denken dat alleen bouwt op bedrijven en markten. Denken in een ecosysteem zet de personen, netwerken en instituties centraal. De personen in het ecosysteem creëren waarde. Instituties stimuleren of belemmeren hen.

Het ecosysteem voor beleidsmakers

De rol van de overheid in het ecosysteem is centraal: deze kan met beleidsinterventies het ecosysteem versterken of verzwakken. Door te denken in ecosystemen voor ondernemerschap hebben beleidsmakers dus handvatten voor beleid.

Schematische weergave van van het zelfversterkende mechanisme in een ecosysteem voor ondernemerschap

Methode

De berekening achter de *Entrepreneurial Ecosystem Index*

Om een ecosysteem voor ondernemerschap in beeld te brengen en vergelijkbaar te maken, hebben we een index geformuleerd. Deze index bestaat uit een getal dat de som is van het cijfer dat een regio krijgt voor elk van de systeemelementen en randvoorwaarden van het ecosysteem. Deze index noemen we de *Entrepreneurial Ecosystem Index*, oftewel de EE Index.

Kwantitatieve indicatoren

Voor elk van deze componenten hebben we een kwantitatieve indicator geformuleerd. De kwaliteit van de component wordt bepaald door hoe ver de waarde van een specifiek ecosysteem van het Nederlandse gemiddelde ligt. Deze componentwaarde drukken we uit als een getal rondom 1, waarbij 1 het Nederlands gemiddelde is. Regio's die beter presteren dan het gemiddelde krijgen een waarde boven de 1, regio's die slechter presteren een waarde onder de 1.

Toekenning van cijfers

Met 10 variabelen (6 systeemelementen en 4 randvoorwaarden) scoort een gemiddelde Nederlandse regio een 10. Regio's die hoger scoren hebben op één of meerdere variabelen een voorsprong op het Nederlands gemiddelde.

Herkomst van data

Elk van de componenten heeft zijn eigen indicator gekregen, beschreven in de tabel op de volgende pagina. Al deze data is op COROP-niveau (i.e. stadsregio) verzameld, met uitzondering van de data over financiering en formele instituties, deze data hebben we op provincieniveau verzameld. Voor formele instituties is dit logischer omdat de provinciale en nationale overheid relatief grote invloed hebben op de governance. Voor financiering is de data nog niet fijnmazig genoeg om tot een representatieve indicator op COROP-niveau te komen. Alle data op COROP-niveau is beschikbaar over de jaren 2016 en 2018. Voor data waar de jaar over jaar variatie grote verschillen kent is een gemiddelde genomen van het jaar en de twee jaar daarvoor.

De empirische indicatoren

Op de volgende pagina staat een overzicht van de verschillende empirische indicatoren en hun bronnen. Deze indicatoren zijn de beste representatie van de variabelen op dit lagere schaalniveau tot nu toe, maar kunnen niet altijd de gehele complexiteit van de situatie beschrijven. Ze zullen altijd beschouwd moeten worden als een indicatie van de situatie.

Methode

Empirische indicatoren voor elementen van ecosystemen voor ondernemerschap

Elementen	Beschrijving	Empirische indicator(en)	Bronnen
Formele instituties	De kwaliteit en efficiëntie van governance.	Vier componenten: corruptie, recht, effectiviteit en verantwoording, in genormaliseerde score op provincieniveau.	Quality of Government Survey 2019
Ondernemerscultuur	Waardering van ondernemerschap in de regio.	Nieuwe bedrijven opgericht per 1.000 inwoners.	Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) 2019
Infrastructuur	Fysieke infrastructuur en positie van de regio.	Drie componenten: afstand tot hoofdweg, afstand tot treinstation en toegang tot vluchten (aantal passagiersvluchten binnen 90 minuten rijden).	Regional Competitiveness Index (RCI) 2019 + CBS 2019
Vraag	Potentiële bestedingsruimte en vraag uit de markt.	Bruto regionaal product per hoofd van de bevolking.	CBS 2019
Netwerken	Verbondenheid van bedrijven in kennisnetwerken.	Aantal verbonden bedrijven per 1.000 bedrijven in innovatieprojecten (volginnovatie, H2020), gemiddelde 3 jaar.	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) 2016 – 2018
Leiderschap	Leiderschap die richting geeft aan collectieve actie.	Aantal penvoerende organisaties met een innovatieproject gevestigd in de regio per 1.000 bedrijven, gemiddelde over afgelopen 3 jaar.	RVO 2018 + CORDIS 2020
Talent	Het aandeel mensen met veel menselijk kapitaal door opleiding.	Percentage hoogopgeleiden van de totale bevolking.	CBS 2019
Financiering	De toevoer en toegankelijkheid van kapitaal voor financiering nieuwe ondernemingen.	Intensiteit (gemiddelde investering per bedrijf) en prevalentie (aantal bedrijven die investering ontvangen per 1.000 bedrijven) op provincieniveau, gemiddelde over afgelopen 3 jaar.	Nederlandse Vereniging van Participatie-maatschappijen 2016 - 2018
Kennis	Investeringen in nieuwe kennis.	Intensiteit (gemiddelde investering per bedrijf) en prevalentie (aantal bedrijven die investering doen per 1.000 bedrijven) van investering in loonkosten en machines voor R&D.	RVO 2018*
Diensten	De toevoer en toegankelijkheid van diensten.	Percentage van bedrijfsvestigingen in de zakelijke dienstverlening.	CBS 2019

*Voor sommige subindicatoren onder dit element (investeringen in private R&D) is data uit 2017 gebruikt

EE index voor Nederlandse provincies

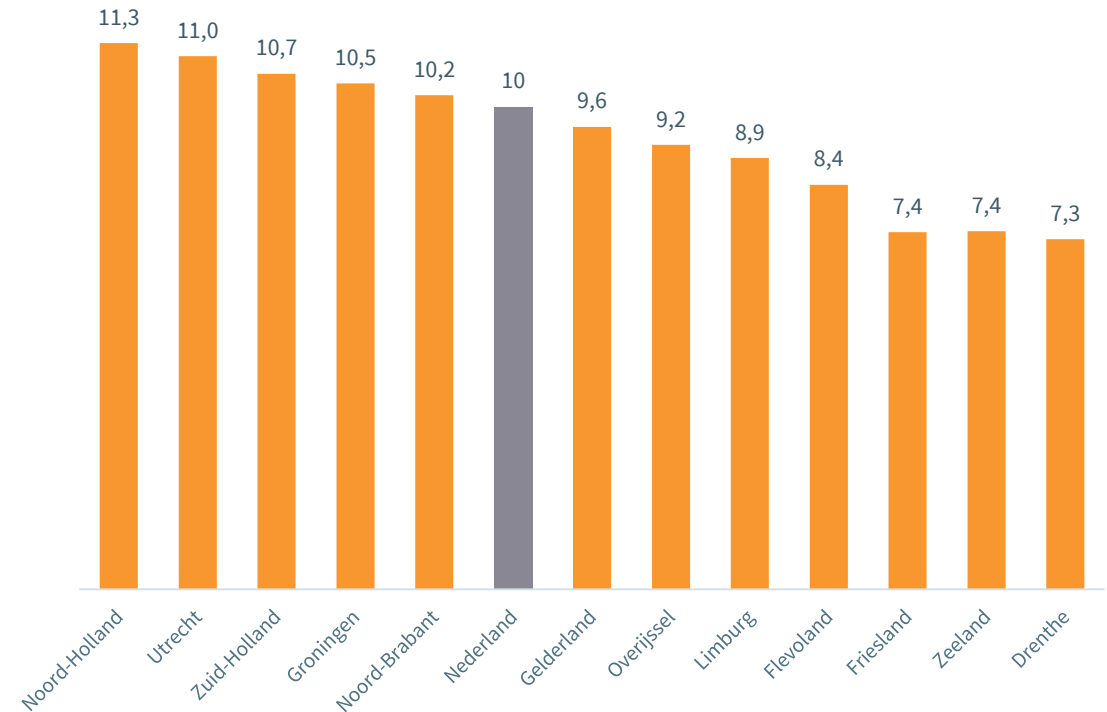
Noord-Holland heeft best presterende provinciale ecosysteem

Met de indicatoren is de kwaliteit van het ecosysteem voor ondernemerschap voor zowel provincies als stadsregio's (ook wel COROP-regio's genoemd) in een index te vatten.

Eerst bekijken we de kwaliteit van het ecosystemen voor ondernemerschap op provinciaal niveau. Hierbij loopt de score van 7,3 tot 11,3. Vijf provincies scoren beter dan het Nederlands gemiddelde (EE Index > 10). Noord-Holland is de best presterende provincie van Nederland met een EE Index score van 11,3. Utrecht is de een na best presterende provincie met een iets lagere score dan Noord-Holland, namelijk 11,0.

Hierbij valt op dat randstedelijke provincies (Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland) hoger scoren dan provincies in de periferie, zoals Drenthe, Zeeland en Friesland.

EE Index per provincie; 2020

EE Index voor stadsregio's

Delft en Westland heeft het sterkste ecosysteem voor ondernemerschap

Van provincie naar stadsregio

Het beeld van de kwaliteit van provincies wordt genuanceerd als we kijken op het niveau van de verschillende stadsregio's. Dit geeft een beter beeld van de verschillen tussen de ecosystemen in Nederland omdat veel factoren die van belang zijn voor het ecosysteem een sterk regionaal beïnvloed worden.¹ Dit blijkt ook uit de variatie van de Entrepreneurial Ecosystem Index: waar deze berekend over provincies varieert tussen 7,2 en 11,2 varieert de Index voor de stadregio's tussen 6,5 en 20,0 (zie bijlage).

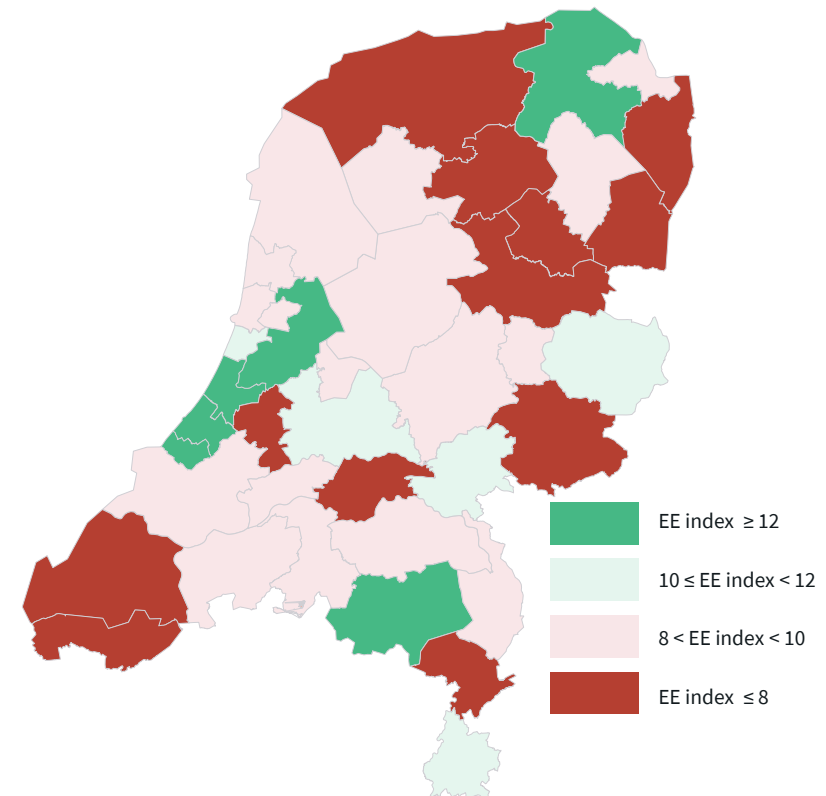
Goed presterende regio's

Het best presterende ecosysteem van Nederland is Delft en Westland met een score van 20,0. Andere goed presterende ecosystemen zijn Zuidoost-Noord-Brabant (13,9), Groot-Amsterdam (13,5) en Agglomeratie Leiden en Bollenstreek (12,7). In totaal scoren 11 van de 40 regio's boven het Nederlands gemiddelde.

Verklaring voor de verschillen

De grote verschillen tussen stadregio's worden grotendeels verklaard doordat de index zich richt op een ecosysteem voor overwegend kennisintensief ondernemerschap (met indicatoren zoals R&D-uitgaven, hoogopgeleid talent en innovatienetwerken). Hierin zijn de regio's met een universiteit in het voordeel. Alle regio's die bovengemiddeld scoren zijn dan ook regio's met een universiteit of bevinden zich vlakbij een universiteit.² Universiteiten zijn vaak leider in innovatieprojecten en de aanjager van netwerken, daarnaast zorgen leveren ze hoogopgeleid talent af.

EE Index scores per stadsregio; 2020

Verandering EE index voor stadsregio's

Verschillen tussen ecosystemen worden groter

Als we de scores van de huidige EE Index vergelijken met die van de EE Index van 2018, blijkt dat ecosystemen veranderlijk zijn. Sommige regio's hebben een relatief sterker ecosysteem dan twee jaar geleden, terwijl andere regio's relatief zwakker zijn geworden.

Delft en Westland steeds sterker

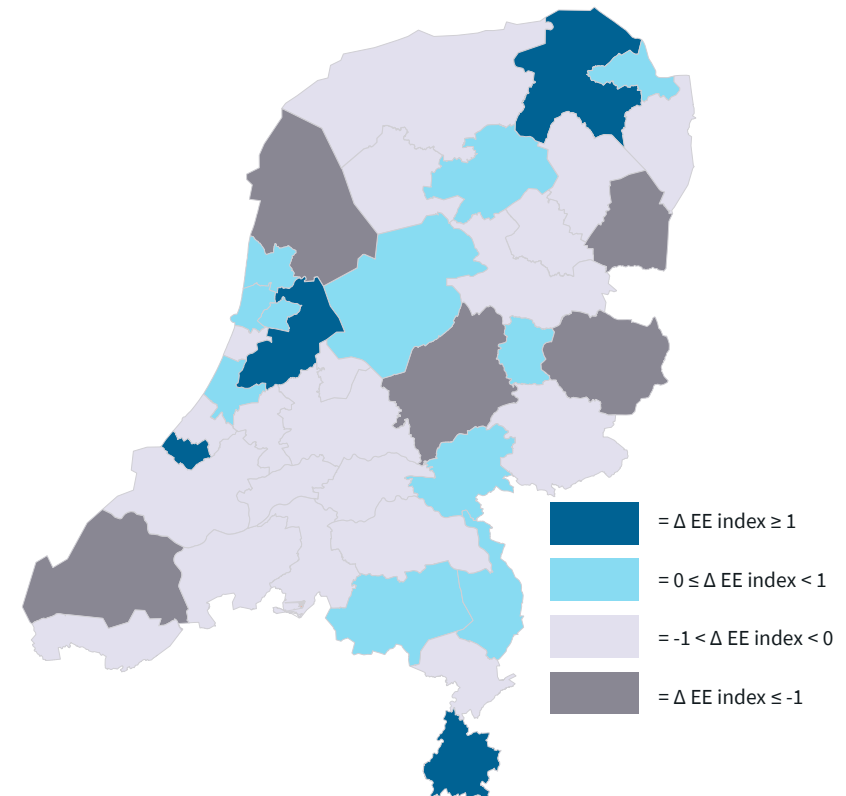
Delft en Westland was zowel in 2020 als 2018 het sterkste ecosysteem voor ondernemerschap én het ook het ecosysteem dat relatief gezien de grootste positieve verandering heeft doorgemaakt. Ten opzichte van de score van 2018 is de score van Delft namelijk met 3,3 punten gestegen (zie bijlage).

Andere ecosystemen die sterker zijn geworden zijn onder andere Groot-Amsterdam (+1,7), Overig Groningen (+1,1) en Zuid-Limburg (+1,1). In totaal zijn 15 van de 40 regio's gestegen in score.

Verschillen tussen sterk en zwak worden groter

Ten opzichte van 2018 zijn sterke ecosystemen sterker geworden terwijl relatief zwakke ecosystemen in score zijn gedaald. Dit duidt er op dat de verschillen tussen ecosystemen groter worden. Dit is ook terug te zien in de variantie in scores: waar de scores in 2018 varieerden tussen 6,5 en 16,7 variëren deze in 2020 tussen 6,5 en 20,0.

Verandering EE Index scores per stadsregio 2018 - 2020

Verdieping: Noord Brabant

Zuidoost-Noord-Brabant is veruit sterkste ecosysteem van de provincie

Noord-Brabant is een van de best presterende provincies binnen de EE Index, maar de verschillen binnen de provincie zijn groot. De hoge score van de provincie is voornamelijk te danken aan het sterke ecosysteem van Zuidoost-Noord-Brabant. Deze regio is gecentreerd rondom de Technische Universiteit Eindhoven en kent veel kennisintensieve bedrijvigheid van bedrijven zoals Philips en ASML.

Zuidoost-Noord-Brabant

Zuidoost-Noord-Brabant scoort dan ook goed op de elementen kennis, netwerken en leiderschap. De regio kent een bovengemiddeld aantal penvoerende en deelnemende organisaties in innovatieprojecten en bovengemiddelde R&D-uitgaven. Ook kent de regio een relatief hoog BRP per capita (het element vraag). Dit komt vermoedelijk door de relatief hoge inkomens van de kenniswerkers in de regio.

Ondergemiddelde scores

Opvallend is dat de andere stadsregio in de provincie met een universiteit, namelijk Midden-Noord-Brabant met Tilburg University, onder het Nederlands gemiddelde scoort. Ook op elk van de elementen kennis, netwerken en leiderschap scoort deze regio onder dit gemiddelde. Daarnaast scoren de overige stadregio's ook op geen enkel element boven de 1.

Positieve ontwikkelingen Noord-Brabant

Wel zijn er verschillende elementen waar de provincie en haar stadregio's een positieve ontwikkeling op hebben doorgemaakt. Dit zijn onder andere Financiering en (ten dele) de aanwezigheid van Diensten en Netwerken.

Scores van EE Index elementen voor stadsregio's in provincie Noord-Brabant

	West -NB	Δ	Midden -NB	Δ	Noordoost- NB	Δ	Zuidoost- NB	Δ
Instituties	1,00	↗	1,00	↗	1,00	↗	1,00	↗
Cultuur	0,91	↘	0,92	↗	0,92	↘	0,95	↗
Infrastructuur	0,99	↘	0,90	↘	0,97	↘	0,92	↘
Vraag	1,01	↘	0,86	-	0,98	↘	1,15	↘
Financiering	0,97	↗	0,97	↗	0,97	↗	0,97	↗
Talent	0,91	↘	0,93	↘	0,97	↗	1,02	↗
Kennis	0,80	↘	0,77	↘	0,94	↘	2,75	↗
Diensten	0,95	↗	0,93	↘	0,91	↗	0,95	-
Netwerken	0,56	↗	0,69	↗	0,65	↘	2,19	↗
Leiderschap	0,34	↘	0,55	↘	0,46	↘	1,98	↘
Total score	8,46	↘	8,53	↘	8,77	↘	13,90	↗

Noot: delta is gebaseerd op de verandering tussen de metingen van 2018 en 2020

↘ = Score < 0,95

↗ = Score > 1,05

Verdieping: Zuid-Holland

Zuid-Holland kent grote verschillen in regionale ecosystemen

Zuid-Holland is een sterk presterend ecosysteem. Maar net als Noord-Brabant kent deze provincie tussen de verschillende stadregio's grote verschillen: Delft en Westland is het best presterende ecosysteem van Nederland, terwijl het nabij gelegen Oost-Zuid-Holland op plek 30 staat van de 40 stadsregio's in Nederland.

Goede bereikbaarheid

Over alle stadregio's scoort de provincie goed op het element infrastructuur, voornamelijk door de goede bereikbaarheid als provincie in de randstad.

Delft en Westland

Delft en Westland scoort alleen ondergemiddeld op de twee elementen die op provinciaal niveau worden gemeten, namelijk instituties en financiering.

Universiteit geen garantie

Opvallend is de ondergemiddelde score van Groot-Rijnmond, ondanks de aanwezigheid van de Erasmus Universiteit. Hierbij scoort deze regio maar een klein beetje beter op het gebied van kennis dan Agglomeratie Den Haag, waar geen (hoofdvestiging van een) universiteit is. Ook scoort Agglomeratie stukken beter op het gebied van Netwerken en Leiderschap. Hieruit lijkt het hebben van een universiteit geen garantie voor een sterk ecosysteem

Scores van EE Index elementen voor stadsregio's in provincie Zuid-Holland

	Aggl. 's-Gravenhage	Δ	Aggl. Leiden	Δ	Delft en Westland	Δ	Groot-Rijnmond	Δ	Oost-ZH	Δ	Zuidoost-ZH	Δ
Instituties	0,98	↘	0,98	↘	0,98	↘	0,98	↘	0,98	↘	0,98	↘
Cultuur	1,43	↗	0,92	-	1,06	↗	1,12	↗	0,93	↘	0,86	↗
Infrastructuur	1,25	↘	1,23	↘	1,22	↘	0,92	↘	1,18	-	1,29	↗
Vraag	0,98	↘	0,84	-	1,12	↗	1,06	↘	0,76	↘	0,93	↗
Financiering	0,91	↘	0,91	↘	0,91	↘	0,91	↘	0,91	↘	0,91	↘
Talent	1,15	-	1,18	-	1,11	↗	0,91	-	0,91	↘	0,83	↗
Kennis	0,80	↗	1,52	↘	2,51	↗	0,82	↘	0,66	↘	0,85	↘
Diensten	1,11	↘	1,10	-	0,98	↗	1,03	-	0,96	-	0,90	↘
Netwerken	2,00	↘	1,44	↗	4,55	↗	0,70	↗	0,33	↘	0,47	↘
Leiderschap	1,37	↗	2,60	↗	5,60	↗	0,67	↘	0,19	↘	0,35	↘
Total score	11,98	↘	12,71	↗	20,04	↗	9,12	↘	7,81	↘	8,37	↘

Noot: delta is gebaseerd op de verandering tussen de metingen van 2018 en 2020

Score < 0,95

Score > 1,05

Verdieping: Utrecht

Utrecht maakt positieve ontwikkeling door op elementen kennis en leiderschap

Goed bereikbaar, veel talent en kennis

Utrecht heeft als randstedelijke provincie (en stadsregio) een van de sterkere ecosystemen van Nederland. Voornamelijk vanwege de goede bereikbaarheid (infrastructuur), de hoogopgeleide bevolking (talent) en hoge marktvraag (vraag).

Weinig leiderschap

Een van de zwakkere punten van Utrecht is het 'leaderless network'¹: de regio kent een relatief lage mate van leiderschap van vooral private partijen. Dit element is in de afgelopen twee jaar wel versterkt en kent momenteel een net iets ondergemiddelde score.

Zwakker ecosysteem

De regio kent een relatief zwakker ecosysteem dan twee jaar geleden. De ontwikkeling van de elementen laat ten opzichte van 2018 een gemengd beeld zien. Hierbij is opvallend dat een van de zwakkere elementen, financiering, de afgelopen twee jaar nog zwakker is geworden. Leiderschap en Kennis zijn daarentegen wel iets verbeterd.

Scores van EE Index elementen voor stadsregio Utrecht

	Utrecht	Δ
Instituties	0,98	↘
Cultuur	1,12	-
Infrastructuur	1,23	↘
Vraag	1,23	↗
Financiering	0,82	↘
Talent	1,30	↘
Kennis	0,93	↗
Diensten	1,24	↘
Netwerken	1,24	↘
Leiderschap	0,95	↗
Total score	11,05	↘

■ = Score < 0,95
■ = Score > 1,05

Conclusies en discussie

Entrepreneurial Ecosystem Index als mogelijk startpunt in de beleidscyclus

Resultaten

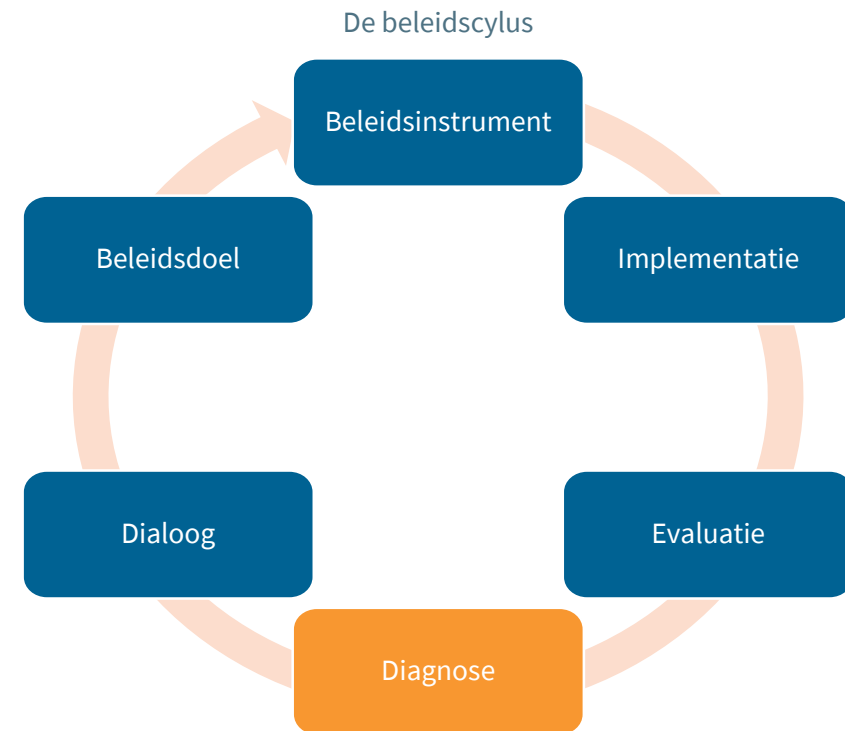
De EE index maakt het mogelijk om ecosystemen voor ondernemerschap in Nederland met elkaar te vergelijken en daarin ontwikkelingen te zien. Sterke ecosystemen zijn te vinden in stadregio's Delft en Westland, Groot-Amsterdam en Zuidoost-Noord-Brabant. De afgelopen twee jaar gemiddeld sterke ecosystemen relatief sterker geworden, terwijl zwakkere ecosystemen een minder positieve ontwikkeling hebben doorgemaakt.

Het doel van de EE Index

De EE Index kwantificeert en objectiviert de sterkte van ecosystemen voor ondernemerschap in Nederland. Hiermee is de index geen volledige weerspiegeling van de werkelijkheid, maar zorgt het voor een objectieve basis om ecosystemen te meten. Binnen de beleidscyclus kan de EE index dus dienen als startpunt: door een objectieve meting te hanteren (diagnose) kan er effectief dialoog plaatsvinden over te voeren beleid. Hiermee biedt de index handvatten voor (regionale) beleidsmakers die hun ecosysteem willen versterken.

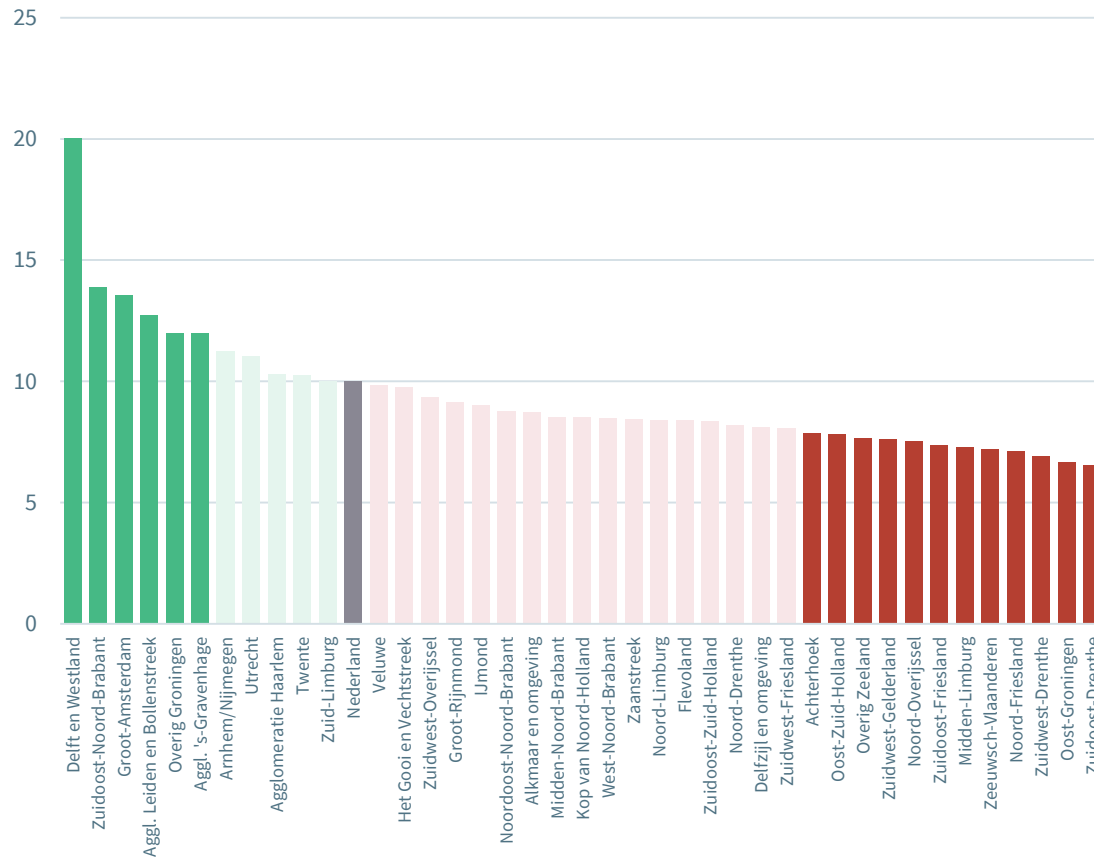
Ecosystemen in crisistijd

Een sterk ecosysteem maakt productief ondernemerschap mogelijk, wat bijdraagt aan de economische activiteit en welzijn in een regio. Echter worden sterke ecosystemen ook steeds vaker in verband gebracht economische wendbaarheid. De Entrepreneurial Ecosystem Index maakt dit jaar dan ook deel uit van het onderzoeksproject [Economische Veerkracht van Regio's](#) (EVER). Daarin bundelen Universiteit Utrecht, Universiteit Tilburg en Birch Consultants hun krachten om te onderzoeken hoe regio's weerbaar en wendbaar uit de coronacrisis komen.

Bijlagen

EE Index 2020 per stadsregio

Verandering EE Index 2018 - 2020

